

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2018/6

Karar Sayısı : 2021/60

Karar Tarihi : 22/9/2021

R.G.Tarih-Sayısı : Tebliğ edildi.

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Erzincan Sulh Ceza Hâkimliği

İTİRAZIN KONUSU: 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 151. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan "...*sahipli*..." ibaresinin Anayasa'nın 2., 10. ve 90. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

OLAY: Bir hayvanı işkence ederek öldürdüğü iddiasıyla sorgusu yapılan şüpheli hakkında adli kontrol kararı verilmesi talebinin incelenmesi sırasında itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKMÜ

Kanun'un itiraz konusu kuralın da yer aldığı 151. maddesi şöyledir:

"Mala zarar verme

Madde 151- (1) Başkasının taşınır veya taşınmaz malını kısmen veya tamamen yıkan, tahrip eden, yok eden, bozan, kullanılamaz hale getiren veya kirleten kişi, mağdurun şikayeti üzerine, dört aydan üç yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

*(2) Haklı bir neden olmaksızın, **sahipli** hayvanı öldüren, işe yaramayacak hale getiren veya değerinin azalmasına neden olan kişi hakkında yukarıdaki fıkra hükmü uygulanır."*

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 18/1/2018 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, M. Emin KUZ ile Hasan Tahsin GÖKCAN'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Fatma KARAMAN ODABAŞI tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kanun hükmü, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

3. Anayasa'nın 152. ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddelerine göre mahkemeler, bakmakta oldukları davalarda uygulayacakları kanun ya da Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hükümlerini Anayasa'ya aykırı görürler veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırlarsa bu hükümlerin iptali için Anayasa Mahkemesine başvurmaya yetkilidirler. Ancak, anılan maddeler uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesine başvurabilmesi için elinde yöntemince

Esas Sayısı : 2018/6
Karar Sayısı : 2021/60

açılmış ve mahkemenin görevine giren bir davanın bulunması, iptali talep edilen kuralların da o davada uygulanacak olması gerekmektedir. Uygulanacak kural ise bakılmakta olan davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikte bulunan kurallardır.

4. Bu bağlamda uygulanacak kuralın hâlihazırda yürürlükte bulunması veya yürürlükten kalkmış olması arasında da bir fark bulunmayıp itiraz başvurusunda bulunan mahkemece bakılmakta olan davada uygulanma imkânının bulunması yeterlidir. Nitekim Anayasa Mahkemesi daha önceki kararlarında da itiraz yoluna başvuran mahkemede uygulanacak kural olma niteliğini sürdüren mülga hükümlerin esasının incelenmesi gerektiğine karar vermiştir (AYM, E.2020/14, K.2020/58, 15/10/2020; E.2018/14, K.2018/112, 20/12/2018; E.2018/107, K.2018/114, 20/12/2018; E.2014/179, K.2015/54, 17/6/2015).

5. İtiraz yoluna başvuran Mahkemedeki bakılmakta olan davada, Mahkemeye şüpheli hakkında sorgusu yapılarak adli kontrol kararı verilmesi istemiyle talepte bulunulmuş; Mahkeme bu talebi değerlendirdikten sonra itiraz konusu kuralın iptali talebiyle itiraz yoluna başvurmuştur. Başvuruya ilişkin olarak yapılan ilk inceleme toplantısında itiraz yoluna başvurulduğu sırada ilgili mahkemenin önünde usulüne uygun açılmış bir davanın varlığının yeterli görülmesi gerektiği, itiraz yoluna başvuran mahkemenin aynı kararda hem Anayasa'ya aykırı gördüğü kuralları uygulayarak davayı sonuçlandırması hem de Anayasa Mahkemesine başvurusunun istisnai ve zorunlu durumlarda kabul edilebilir olduğu, aksinin kabulü hâlinde, Anayasa'ya aykırı olduğu düşünülen bir kuralın itiraz yoluyla Anayasa Mahkemesi önüne getirilmesinin engellenmiş olacağı değerlendirilerek işin esasının incelenmesine karar verilmiştir (benzer yönde bkz. AYM, E.2014/164, K.2015/12, 14/1/2015).

6. Söz konusu istisnai ve zorunlu durumlar, tutuklama veya adli kontrol gibi doğası gereği bir an önce karara bağlanması gereken koruma tedbirlerinin karara bağlandığı aşamalarda belirgin şekilde ortaya çıkabilmektedir. Anayasa Mahkemesinin bu kapsamda yapacağı denetim Anayasa'ya aykırılığı konusunda tereddüt oluşan kuralla ilgili nihai kararın verilmesine ilişkin olup itiraz üzerine verilecek kararın amacı da Anayasa'ya aykırı kuralları mevzuattan ayıklamak ve böylece bütün hukuk düzeni bakımından Anayasa'ya uygun bir durumun gerçekleştirilmesini sağlamaktır (AYM, E.1966/31, K.1967/45, 18/12/1967).

7. 5237 sayılı Kanun'un 151. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, başkasının taşınır veya taşınmaz malını kısmen veya tamamen yıkan, tahrip eden, yok eden, bozan, kullanılamaz hâle getiren veya kirleten kişinin, mağdurun şikâyeti üzerine, dört aydan üç yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılacağı düzenlenmiştir; (2) numaralı fıkrasında ise haklı bir neden olmaksızın, sahipli hayvanı öldüren, işe yaramayacak hâle getiren veya değerinin azalmasına neden olan kişi hakkında (1) numaralı fıkra hükmünün uygulanacağı öngörülmüştür. Anılan maddenin (2) numaralı fıkrasında yer alan "...sahipli..." ibaresi itiraz konusu kuralı oluşturmaktadır.

8. Kanun'un 151. maddesinin itiraz konusu kuralın da yer aldığı (2) numaralı fıkrası, 9/7/2021 tarihli ve 7332 sayılı Kanun'un 17. maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır.

9. Anayasa Mahkemesinin önceki kararlarında kabul edildiği ve yukarıda açıklandığı üzere (bkz. § 4) itiraz başvurularında kuralın yürürlükten kaldırılmış olması kural olarak mülga hükmün esasının incelenmesine engel olmamaktadır. Bununla birlikte itiraz yoluna başvuran mahkemesince uygulanma imkânı kalmayan fakat somut başvurunun istisnai özelliği nedeniyle esas incelemesinin yapılmasına karar verilen kural yukarıda anılan kanun hükmüyle yürürlükten kaldırılmıştır. Dolayısıyla itiraz başvurusuna konu kuralın herhangi bir uyuşmazlıkta uygulanma imkânı kalmamış ve bu bağlamda kuralın incelenmesine devam edilmesindeki hukuki yarar da ortadan kalkmıştır.

Esas Sayısı : 2018/6
Karar Sayısı : 2021/60

10. Açıklanan nedenle konusu kalmayan itiraz başvurusu hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

IV. HÜKÜM

26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 151. maddesinin mülga (2) numaralı fıkrasında yer alan "...sahipli..." ibaresine ilişkin itiraz başvurusu hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA 22/9/2021 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Kadir ÖZKAYA

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN